

Gemeentelijk soortenmanagementplan door GRAS Advies

Ecologen fietsen in kleine uurtjes door dorpskernen

Drie Friese gemeenten zochten een ecologisch adviesbureau voor het opstellen van een soortenmanagementplan (SMP). GRAS Advies, onderdeel van DAGnl, pakte de klus op, maar ging hierbij niet over één nacht ijs. 'Wij zijn ecologen; ons vak is om dieren te beschermen, niet om de energietransitie vlot te trekken.'

Auteur: Heidi Peters

Je huis verduurzamen, dat kan alleen maar een goed idee zijn, toch? Dak- en spouwisolatie maken een positief verschil in het energieverbruik. Gemeenten proberen volop inwoners te motiveren om hun huis aan te pakken. Zo heeft de gemeente Ooststellingwerf een isolatieactie en biedt Weststellingwerf subsidie

voor het verduurzamen van dorpshuizen en sportaccommodaties. Veel gemeenten, zoals de gemeente Opsterland, hebben een energiecoach waarop inwoners een beroep kunnen doen. Dat is mooi, maar kan ook wringen met andere belangen. Het kan maar zo zijn dat er vogels, vleermuizen of andere beschermde

soorten in de spouwmuren of onder het dak zitten. En deze mogen niet verstoord, verjaagd of gedood worden. Ecologisch onderzoek laten uitvoeren kost tijd en geld, waardoor de uitvoering van de verduurzamingsplannen uitgesteld moet worden. En van uitstel komt afstel, luidt een oud gezegde.

Gemeentelijk SMP

Een jaar of twee geleden zetten de hierboven genoemde gemeenten, Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland, een tender uit voor een gemeentelijke aanpak van ecologisch onderzoek. Dat onderzoek leidt tot een soortenmanagementplan (SMP) voor alle dorpskernen, met een overzicht van de verblijfplaatsen van de verschillende diersoorten en hun leefgebied.

Het soortenmanagementplan in deze gemeenten betreft diverse soorten vleermuizen, mussen en zwaluwen

moesten gaan. Gaandeweg kwamen er kennisdocumenten en soortenprotocollen, maar de praktijk leerde dat het heel veel tijd en energie kostte om alle woningen afzonderlijk volgens die protocollen te bekijken, om vervolgens te kunnen uitsluiten dat er een bepaalde soort aanwezig was. Wil je dat doen voor alle dorpskernen van drie gemeenten, die de energietransitie willen vlottrekken en daarom alle woningen willen laten controleren, dan heb je tienduizenden ecologen nodig.'

Een van de provincies – de provincies zijn het bevoegd gezag als het gaat om soorten – ontwikkelde daarop het SMP. Witjes: 'Het grote verschil is dat je de aanwezigheid van soorten niet uitsluit, maar dat je actief op zoek gaat naar dierenverblijven. In praktische zin betekent dit dat een ecooloog met apparatuur driemaal door dezelfde straat fietst in een tijdsbestek van drie uur. Dat onderzoek moet goedgekeurd worden door het bevoegd gezag, in dit geval de provincie. Een SMP moet er dus voor zorgen dat mensen sneller hun huis kunnen isoleren en dat er minder ecologen nodig zijn voor een verantwoorde uitvoering.'

Fietsende ecologen

Het soortenonderzoek is 2 september begonnen. Door de Friese gemeenten fietsen meerdere ecologen. 's Avonds zie je ze voorbijkomen, uitgerust met batdetectoren en warmtebeeldcamera's. 'De gemeente geeft aan om welke soorten het gaat. In dit geval diverse soorten vleermuizen, mussen en zwaluwen', aldus Witjes. 'En in het voorjaar worden er informatie-avonden voor inwoners gehouden. Want stel, er wordt een verblijf gevonden en de eigenaar van het betreffende huis wil verduurzamen, dan kan het zijn dat je moet compenseren. De verblijfplaats die weggaat, moet elders weer een plaats krijgen.'

Het is belangrijk dat er gedurende het proces nauw contact is met gemeenten en provincies, vindt Witjes. 'Gemeenten hebben behoefte aan een generieke ontheffing voor tien jaar. De

dingen die wij vinden tijdens het onderzoek, zullen opgelost moeten worden voordat er zo'n ontheffing verleend kan worden', legt hij uit. Witjes geeft direct een advies voor gemeenten die met een SMP aan de slag willen gaan: 'Doe een meervoudige aanbesteding en nodig partijen uit, zodat je je wensen kenbaar kunt maken en direct in samenspraak het traject kunt aangaan. De vraag is te complex om zomaar op Tendernet te zetten. Een SMP is iets anders dan de aanleg van een nieuwe weg. Je werkt met de natuur en die is weerbaarstig. Werken volgens protocollen en beleidsstukken levert niet altijd het beste resultaat op. Wij zijn ecologen; ons vak is om dieren te beschermen, niet om de energietransitie vlot te trekken. Je kunt bij de ontwikkeling van een SMP geen starre houding hebben.'

Het onderzoek

In totaal gaan de ecologen er elf keer op uit, op speciaal daarvoor bestemde en herkenbare DAGnI-fietsen. Deze fietsen hebben weinig versnellingen en andere voorzieningen die een versturende werking hebben op de echometer. Omdat de drie gemeenten gezamenlijk zo'n vijfde deel van de provincie Friesland beslaan, zijn de ecologen langdurig aanwezig. Reden voor GRAS Advies om ter plekke een tijdelijke woongelegenheden te huren, zodat er overnacht kan worden en er social return ontstaat doordat de medewerkers ter plaatse hun inkopen doen. Witjes vult aan: 'Wij proberen in en voor die gemeenten drie ecologen te zoeken, zodat elke gemeente een eigen ecooloog heeft wanneer wij vertrokken zijn. Een SMP is nooit een blauwdruk, al is het maar omdat je in de ene gemeente met telemetrie moet werken en in een andere standalone detectoren moet plaatsen. Ook de soorten die je aantreft, zijn verschillend. Zo is elke gemeente anders.'

'Wat wij vinden, moet mogelijk gecompenseerd worden. Daarom zijn bewonersavonden belangrijk'

Wat is een soortenmanagementplan?

Landschapsecoloog Michael Witjes van DAGnI legt uit wat een soortenmanagementplan is: 'Uit diverse Europese verdragen zijn afspraken voortgekomen over het zorg dragen voor mensen en dieren. De soortenbescherming is vastgelegd in wetgeving. Om bepaalde soorten te beschermen, moet je je afvragen of je er alles aan gedaan hebt om te zorgen dat ze beschermd zijn. Oorspronkelijk wisten we als beleidsmakers niet hoe we daarmee om

